

સાંદીપનિ - વાત્મીકી - વેદવ્યાસ - અત્રિ - વશિષ્ઠ - વિશ્વામિત્ર શાળા વિકાસ સંકુલ, મહેસાણા

તારીખ : ૧૨-૧૦-૨૦૨૩

પ્રથમ પરીક્ષા - ૨૦૨૩

કુલ ગુણ : ૫૦

વાર : ગુરુવાર

દોરણ : ૧૧ વિષય : અર્થશાસ્ત્ર Eco

સમય : ૨ કલાક

- સૂચના : (1) બધા જ વિભાગ તથા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) જમણી બાજુના આંકડા પ્રશ્નોના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.
(3) પ્રશ્નપત્ર ધ્યાનથી વાંચી નિયત સમયમાં પૂર્ણ કરો.
(4) પ્રશ્નપત્રમાં ક્યાંય પણ જવાબ કે નિશાની કરવી નહીં.

વિભાગ - A

★ નીચેના પ્રત્યેક પ્રશ્નમાં આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી સાચો ઉત્તર આપો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) 8

- (1) અર્થશાસ્ત્રને વાસ્તવવાદી વિજ્ઞાન તરીકે રજૂ કરનાર અર્થશાસ્ત્રી
(A) એડમ સ્મિથ (B) રોબિન્સ (C) સેમ્યુઅલસન (D) માર્શલ
- (2) વસ્તુ કે સેવાનો બદલામાં ચૂકવાતા નાણાંકીય એકમનું પ્રમાણ એટલે...
(A) કિંમત (B) મૂલ્ય (C) વિનિમય (D) સંપત્તિ
- (3) “દુષ્કાળ પડવો” કયું આર્થિક પરિવર્તન છે ?
(A) ચકાકાર (B) આકસ્મિક (C) દીર્ઘકાલીન (D) મોસમી
- (4) માંગની મૂલ્ય સાપેક્ષની માપવાની કેટલી રીતો છે ?
(A) ત્રણ (B) ચાર (C) પાંચ (D) છ
- (5) વસ્તુની કિંમત અને પુરવઠા વચ્ચે કેવો સંબંધ છે ?
(A) સીધો (B) વિરોધી (C) સમાન (D) શૂન્ય
- (6) નીચેનામાંથી કઈ વસ્તુઓનો સમાવેશ ભૌતિક વસ્તુમાં થાય છે ?
(A) સંગીત (B) શિક્ષણ (C) દાકતરી સલાહ (D) ફિજ
- (7) માંગ રેખાનો ઠાળ કેવો હોય છે ?
(A) ધન (B) ઋણ (C) x ધરીને સમાંતર (D) y ધરીને સમાંતર
- (8) કયા ખર્ચને માપી શકાતો નથી ?
(A) વાસ્તવિક (B) વૈકલ્પિક (C) નાણાંકીય (D) લાંબાગાળાનો ખર્ચ

વિભાગ - B

★ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક - બે વાક્યમાં લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) 8

- (9) એડમસ્મિથે આપેલી અર્થશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા લખો.
- (10) નાશવંત વસ્તુઓ કોને કહેવાય ?
- (11) માંગની મૂલ્યસાપેક્ષતા જણવાનું સૂત્ર લખો.
- (12) પુરવઠાની વ્યાખ્યા આપો.
- (13) વૈકલ્પિક ખર્ચ એટલે શું ?
- (14) આર્થિક માહિતીની રજૂઆત કઈ ત્રણ રીતે કરવામાં આવે છે ?
- (15) હેબરલના મતે વ્યાપારચક્રની વ્યાખ્યા આપો.
- (16) માંગની પ્રતિમૂલ્ય સાપેક્ષતા એટલે શું ?

વિભાગ - C

★ નીચેના પ્રશ્નોના દૂંઢમાં જવાબ આપો. (પ્રત્યેકનો 2 ગુણ) 12

- (17) આર્થિક પ્રવૃત્તિ અને બિન આર્થિક પ્રવૃત્તિ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
- (18) વ્યક્તિગત સંપત્તિ અને સામાજિક સંપત્તિનો અર્થ આપો.
- (19) અવેજી વસ્તુ અને પૂરક વસ્તુનો અર્થ આપો.
- (20) પુરવઠાના નિયમના અપવાદો જણાવો.
- (21) સ્થિર ખર્ચ એટલે શું ? ઉદાહરણ આપો.
- (22) ગિફ્ટ વસ્તુ એટલે શું ? ઉદાહરણ આપો.

વિભાગ - D

- ★ નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકના 3 ગુણ)
(23) અર્થશાસ્ત્રમાં આંકડાકીય માહિતીનું મહત્વ સમજાવો.
(24) વ્યાપાર ચક્રના તબક્કાઓ સમજાવો.

અથવા

- (24) શ્રમનો અર્થ આપી શ્રમના લક્ષણો જણાવો.
(25) માંગમાં વધારો - ઘટાડો આકૃતિ દોરી સમજાવો.
(26) પુરવઠા પર અસર કરતા પરિબળો જણાવો.

અથવા

- (26) તફાવત સમજાવો : સ્થિર ખર્ચ અને અસ્થિર ખર્ચ

12

વિભાગ - E

- ★ નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકના 5 ગુણ)
(27) માંગનો નિયમ અનુસૂચિ અને આકૃતિ સહિત સમજાવો.

અથવા

- (27) વ્યાપાર ચક્રના તબક્કાઓ સમજાવો.
(28) બજારમાં કિંમત નિર્ધારણની પ્રક્રિયા સહિત સમજાવો.

અથવા

- (28) ઉત્પાદન ખર્ચના વિવિધ ખ્યાલોની સમજૂતી આપો.

10

